

Sanskrit Programme - 2021 Date - 31/08/24
 SAMP - SANS - G - CC - T - 4 Santipur College.

1(i) 'इलकुम्' शब्दे कयाँटि णद आछे ?
 णदशुनिर उल्लेख कर ।

Ans: 'इलकुम्' शब्दे दुटि णद आछे । अशुनिर
 इल 'इल' एवं 'कुम्' ।

(ii) 'अन' - ए कटशुनिर वन श्रुत हएछे ?
 अत्राहार अरुजाविशायक शब्दटि लेख ।

Ans: 'अन' अत्राहार दुटि । अश्रमटिमे अ, ई,
 ऊ वन टिमाँटि श्रुत हएछे । द्वितीयटिमे
 अ, ई, ऊ, ऋ, ए, ओ, ऌ, ॡ, इ, म,
 व, ऋ, ल - अशुनिर श्रुत हएछे ।

अत्राहार अरुजाविशायक शब्दटि इल 'आदिशुनिर
 अरुजा' ।

(iii) 'इल' उ 'अल' वनए किये लोकाय ?

Ans: 'इल' वनए अकल शुद्ध वन एवं
 'अल' वनए अकल अशुनिर उ
 अकल शुद्ध वनए लोकाय ।

(iv) 'अन' वनए किये लोकाय ? 'उदिर'
 कानशुनिर ?

Ans: ए अकल वनए उदिरनशुनिर

NOVEMBER 2013						
M	T	W	T	F	S	S
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

এবং অম্বর বা, ১৬টি একই রকম, তারা
মহাশ্বর অবন। পানিনি বলাচ্ছেন, -
'হ্রস্বাশ্রুতম্বরঃ অবনম্'। অম্বর ক'এর
অবন 'অ', 'ম', 'ব', '৬', '২' ইত্যাদি।

'উদিৎ' হল 'উ' - অনুব্রহ্ম বর্ণ অর্থাৎ
কু, কু, কু, কু, মু - এগুলোর উকার
লোপ লাগে। তাই এদের উদিৎ বলে।

(v) 'অধ্বাশ্রুতম্বরঃ' অর্থান্নং একম্ সূত্র অনুসারে সন্ধি
হয়েছে? সূত্রটির অর্থ লেখ।

Ans: 'অধ্বাশ্রুতম্বরঃ' 'ইকা যনতি' সূত্রানু সন্ধি
হয়েছে। অধ্বা + উশ্রুতম্বরঃ = অধ্বাশ্রুতম্বরঃ।

সূত্রটির অর্থ হল - 'অ', 'অ', 'অ' অর্থ
এখান। অম্বর - অম্বর পাত্রে থাকলে ইক
অর্থ 'ই', 'উ', 'এ', 'ও' এর খ্রান সন্ধি
কর করে রাখা যথাক্রমে 'ম', 'ব', '৬', 'ল' -
হবে।

(vi) পানিনীয়-ব্যাকরণ 'শুনঃ' বিশেষক সূত্র একমতি?
শুনঃ-এর বর্ণ একমতিনি?

Ans: পানিনীয়-ব্যাকরণ 'শুনঃ' বিশেষক সূত্রটি
হল 'আদিশুনঃ'। শুনঃ-এর বর্ণশ্রুতি হল

অ, ঈ, উ।

(vii) 'অম্বরঃ' এবং 'ঈবঃ' - এই শব্দ দুটির

DECEMBER 2013													
M	T	W	T	F	S	S							
30	31					1							
2	3	4	5	6	7	8							
9	10	11	12	13	14	15							
16	17	18	19	20	21	22							
23	24	25	26	27	28	29							

Saturday

NOVEMBER

અર્થ લેખ ।

Ans: જાણ્યું એ જ અર્થ વિશ્વાસ, વિશ્વદ
 યા વિશ્વાસ ।

ક્રિય શબ્દ અર્થ વિશ્વદ
 અવધિહૂત શબ્દ । પામ્યો 'શાસ્ત્રોચ્ચાર' એ
 પાતળિ - એ શબ્દ કહી દુર્લભ અર્થ
 ભાગ્યે જ પડે છે । અર્થો દુર્લભ અર્થ રૂપ
 ક્રિય યા પાતળક્રિયા અવધિહૂત ।

(iii) આશય કલ્પાનકાર ? ઐકાદશિક આશય
 ઉદાહરણ દાઉ ।

Ans: આશય ટિલ્પકાર । યથા - ઉપાસનાશિક,
 અધિગામ્યકં ૭ નેષયિક આશય ।

ઐકાદશિક આશય ઉદાહરણ યથા - મન્દિર
 વિગ્રહ: અસ્તિ । મન્દિર અર્થ વિગ્રહ નથી ।
 અસ્તિ નિર્દિષ્ટ જ્ઞાન જ આ છે । મન્દિર એ
 ઐકાદશિક આશય ।

01 Sunday

(ii) 2) (i) ઝક્રિ :

(a) અત્ + ઇડ = અદેડ । (b) યણ + અચિ =
 યણચિ । (c) તસ્મિન્ + ઇતિ = તસ્મિન્નિતિ ।

(d) નદી + અમ્બુ = નદામ્બુ ।

(e) અન્ + અનુનાસિક: = અનુનાસિક: ।

(f) દૈ + અવ = દૈવ ।

(g) વિષ્ણુ + ઉદય: = વિષ્ણુદય: ।

NOVEMBER 2013						
M	T	W	T	F	S	S
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	1

- (ii) अन्विष्टिः :-
 (a) श्रीशः = श्री + ईशः । (b) दैत्यारिः = दैत्य + अरिः ।
 (c) उपोषति = उप + ~~पुष्प~~ + ~~पुष्पति~~ = उप + ओषति ।
 (d) गङ्गागौधः = गङ्गा + ओधः ।
 (e) कृष्णैकत्वम् = कृष्ण + एकत्वम् ।
 (f) अपेन्द्रः = उप + इन्द्रः ।
 (g) सुध्युधारयः = सुधी + उपायः ।

(2) (iv) कादकविलङ्घि निर्णयः :-

(a) भिरः नमस्कृतमि ।

'कूर्ज्वीक्षितम्' कर्म 'अलङ्कार' द्वारा कर्मकादक ।
 'कर्मणि द्वितीया' 'अलङ्कार' द्वारा कर्म द्वितीया ।
 अत्रान्न विङ्घि ना शेष कादकविलङ्घि
 शेषः ।

(b) कर्त्तानि अवहित्तादि । → अवहित्तादि
 अलङ्कार कर्मकादक । कर्त्तानि 'कर्मणि द्वितीया'
 अलङ्कार कर्म द्वितीया ।

(c) बाणेन हतो बलि वाली । →

'आश्रितम्' कर्त्तनम् 'अलङ्कार' द्वारा कर्त्तन-
 कादक । 'कूर्ज्वीक्षितम्' 'अलङ्कार' द्वारा
 कर्त्तनकादक द्वितीया विङ्घि ।

(d) राजा विष्णु मां ददाति ।

DECEMBER 2013								
M	T	W	T	F	S	S		
30	31					1		
2	3	4	5	6	7	8		
9	10	11	12	13	14	15		
16	17	18	19	20	21	22		
23	24	25	26	27	28	29		

03

Tuesday

Ans: 'କର୍ମନା ସମାପ୍ତି' ଲିପି ଓ 'ଅମଳଦାନମ୍' ଅକ୍ଷର ଦ୍ଵାରା ଅମଳଦାନ କରାଯିବ । 'ବୃତ୍ତୀ' ଅମଳଦାନେ' ଅକ୍ଷର ଦ୍ଵାରା ଅମଳଦାନ ବୃତ୍ତୀ ।

(୧) ଆମ୍ଭାଃ ଶୁଦ୍ଧ । → 'ନାୟଲୋପ' କର୍ମନାସିକ୍ଷାରେ ଚ' ଓ ଛ ରାଡିକାଲ୍ ଆକାର ନୁହେଁ । ଏହାଙ୍କର ଲୋପ ଅସିକ୍ଷାରେ ନିଷ୍କର୍ଷୀ ବିଦ୍ଧି ।

(୧) ଆମାଃ ଆମାନ୍ତର ଯାତି । —

~~ଆମା~~ 'କ୍ଷିପ୍ରସମାପ୍ତ' ଲିପିରେ ଅକ୍ଷର ଦ୍ଵାରା ଅମଳଦାନ କରାଯିବ । 'ଅମଳଦାନ' ନିଷ୍କର୍ଷୀ ଅକ୍ଷର ଅମଳଦାନକାରକ ନିଷ୍କର୍ଷୀ ।

(୨) ହତ୍ତେ ନାଟ୍ୟମ୍ । → ଆଧାରୋପସିକ୍ଷାରେ ଅକ୍ଷର ଅସିକ୍ଷାରେ କରାଯିବ । 'ଅମଳଦାନ' ଚ' ଅକ୍ଷର ଅସିକ୍ଷାରେ କରାଯିବ । ଏହାଙ୍କର ଲିପିରେ ଆଧାରୋପସିକ୍ଷାରେ ହତ୍ତେ ।

—x—

DECEMBER 2013						
M	T	W	T	F	S	S
30	31					1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29